

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinstvi je moč“

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdajah ob torekih, četrtekih in sobotah. Zjutraj izdaja izhaja ob 8. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za en mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— : : : 4.50 za pol leta . . . 6.— : : : 9.— za vse leto . . . 12.— : : : 18.—

Naročilo je plačevati naprej na naročilo brez priložne naročilne se sprava se ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 3 avt. izven Trsta po 4 avt.

Oglasi se računajo po tarifu v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnica in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo ulica Molino piccolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprte reklame oje se proste poštnine.

Vseslovenski in istrsko-hrvatski shod v Ljubljani.

Dne 14. septembra 1897.

(Dalje.)

Koroške razmere.

Tužna, temna slika, vrstnica sliki istrski, kakor jo je načrtal posl. Spinčić. Slika iz Koroške. Slikarja sta si sicer različna po svojem stališču in poklicu, ali sliki sti si podobni, zelo podobni. Na obeh slikah vidimo isti proganjani, tlačeni, zasmejavani, v svojem napredku zvižajo in nasiljem ovirani narod. . . . Pa tudi proganjalca sta si sorodna po svojih instinktih, po svojih stremljenjih in po svoji gospodstvaželjnosti.

O razmerah na Koroškem je govoril gosp. Grafenauer. Govoril je v priprosti obliki, ali prepričevalno. Naj je bil užaljen, naj je bil navdušen, naj je bil razjarjen, naj je bil dovtipen in sarkastičen: videlo se mu je, kako čuti mož v globino svoje duše vso krivico, ki jo trpi koroški Slovenec toliko od strani gospodovalne narodnosti, kolikor od strani gospodovalnega sistema. Vsaka beseda je bila argument in dokaz o krivicah, ki se gode koroškim Slovincem v javnem življenju po izdanem geslu, da Nemci so narod gospodov. Slovenci pa narod hlapcev; ki se jim gode v šolah, ki se jim gode od strani birokracije, začeni od deželnega predsednika, do deželnega šolskega nadzornika, do okrajnih glavarjev, pa doli do nižega uradništva. Živo je slikal govornik 13letno borbo, ki so jo morali izvojevati koroški Slovenci, da so si priborili — dve ljudski šoli. Senzacija pa je vzbudilo, ko je govornik navel izrek nekega sodnika, da so sodbe krivične vsaj v polovici vseh pravd na Koroškem, ker sodni uradniki niso večji jeziki ljudstva. To je bilo vsklikanje po vsej dvorani, pričujoče o ogorčenosti na taci odnošajih!! V dokaz, kakov duh veje med uradništvom po Koroškem, je navel govornik, da je celo neki okrajni glavar na sumu, da je izdal neko tajno okrožnico

grofa Badenija, radi česar se je uvela tudi disciplinars preiskava proti dotičnemu uradniku.

Govornik je slovesno protestoval v imenu koroških Slovincem proti takim odnošajem. Zaključuje je izrekel nado, da se vendar razmere premené nam na bolje, če tudi počasi. V to pa treba najprej, da pride na Koroško pravičen in nepristranski deželni predsednik.

Štajerske razmere.

O teh je govoril dr. Dečko. Ta slika sicer ni bila tako mračna, kakor ona prejšnja. S tem pa ni rečeno, da je Nemeč na Štajerskem milejši od onega na Koroškem, ali da je vladni zistem na Štajerskem prijaznejši, nego pa na Koroškem. Ako se Slovenci nekoliko čileje gibajo na Štajerskem, je po našem menenju to le njih samih izključna zasluga. V kolikor imajo naši rojaki v tej pokrajini garancij za svoj obstanek, zgradili in postavili so si jih sami: po svojem številu, po svoji gospodarski važnosti, po svoji odločnosti, po svoji inteligenci in po svojem uzornem delu za osamosvojenje naroda od tujega kapitala.

Na strani nasprotnikov pa je ista srditost kakor na Koroškem in na strani vladnega sistema ista — nedobrohotnost, da ne rabimo hujega izraza. V kolikor se torej razmere na Štajerskem odvisne od moči nasprotnikov in od volje sistema, niso ni za las boljše, nego razmere na Koroškem.

Povsodi iste krivice, povsodi isto nasprotstvo, povsodi ista zla volja, povsodi ista tendenca za zapostavljanje našega naroda tudi na Štajerskem, kakor po vseh obmejnih pokrajinah naših.

To je jasno dokazal govornik dr. Dečko s premnogimi izgledi in podatki.

Slovenci sestavljajo dobro tretjino vsega prebivalstva v deželi. In ta tretjina živi združena, kompaktna, ako ne poštavamo oaz nemških kolonij po mestech. A vendar za Nemce ne ekzistujejo Slovenci kakor narod. Ne, svojo kompaktnost morajo zahvaliti štajerski Slovenci, da se izjalove vsi naporu nemštva — kakor je vskliknil dr. Dečko —

ukljub vsem velikanskim sredstvom, ki so mu na razpolago.

Ob jezikovni meji pa je nevarnost za Slovence na Štajerskem, zlasti za one župnije, ki so pod graško-sekovsko nemško škofijo. Tu bi hoteli nemški duhovniki uvajati v cerkve tudi nemški jezik. To pa je zelo nevarno, ker tako župnija lahko postane nemška v kratkem času. Pa tudi občin je tam ob jezikovni meji, ki so popolnoma ločene od ostalih Slovincem. Na sodiščih, h katerim spadajo dotične občine, ni čuti ni jedne slovenske besede.

Najbolj pereča rana slovenskega naroda na Štajerskem pa je — šola, ljudska šola. Deželni šolski svet smatra šolo za pripravno sredstvo za germanizacijo. To je sramoten, sedanjega stoletja nedostojen prizor, da se mora vsaka občina še le puliti za borno šolo v materinem jeziku. Kar ima vsaki narod brez borb, za to se moramo mi še le puliti. Ker se deželni šolski svet kaže pravo mačeho Slovincem, zahteval je govornik, naj se ista razdeli v dva oddelka: v slovenskega za slovenske šolske stvari in v nemškega za nemške. (To bi bil že mal del tiste narodne avtonomije, kakor si jo mislimo mi. Op. ur.)

Govornik je grajal na to ves napačni poučni zistem na učiteljišču v Mariboru, ki ni urejen tako, kakor bi zahtevala — zdrava pamet, na podlagi onega jezika, katerega bodo rabili bodoči učitelji v svojem poklicu. Potem pa je govoril govornik o tistem glasovitem gimnaziju v Celju. Slikal je, kako je vlada postopala s tem gimnazijem. Niti organista ni hotela plačevati redno. Videlo se je, da želi vlada, da ta gimnazij propade. Govornik je zahteval torej: na obstoječem državnem gimnaziju v Celju naj se zasnujejo slovenske vsporednice; slovenskemu ljudstvu naj se da potrebna šola za pouk v umnem kmetovanju; na šolah naj se nastavljuje učitelji, ki dobo naklonjeni učencem in ne sovražni; za slovenske šole naj se imenujeje posebni nadzorniki; po slovenskih krajih naj so

PODLISTEK

Lari-Fari.

Spisal: Srakoper.

„Ivan, kaj ne, da nisi hud: prišla sem te buditi, pa si v sanjah stegal roki, kakor da hočeš koga objeti, pa sem te prijela za roko, hoteča te vzbuditi, pa si me pritisnil k sebi... pa si me poljubil...“

„Kaj pa, ko bi bila ti mene: saj si moja sestričina!“

„Bodeš mislil kedaj name na Dunaju?“

„Seveda, seveda, saj sva se rada imela od mladega. Kaj ne, da sva se rada imela?“

Ijubko-hvaležno je pogledala Micika Ivana, ki je baš použil zajutrek in položil na mizo lep obešalnik za uro. „Ni kdo ve kaj, veš, pozabila sem že veliko tega, kar sem se bila naučila v Ljubljani... Glej, dva srčka sta v sredi, drug drugega pokrivata... pa obesiš zvečer uro, pa jo suameš zjutraj, pa bodeš mislil na-me... kaj ne, da bodeš? Veš, pa pisati moraš tudi kaj teti, tvoji materi?“

Ivanu se je zmracilo lice o zadnjih besedah Micikinih.

„Da, materi, ona je moja mati, da, da, bodeš, Micika. Ti bodeš pa meni pisala včasih!“

„Čuješ, teta kliče, pojdi!“ je odgovorila Micika in pogledala ven, „gospod Lovec je tu.“

Ivan je ustal... Micika ga je objela v slovo, poljubila ga, on je poljubil njeni cvetoči ustnici...

Med vrati pa je stal France Lovec in zrl ta prizor, pa pomežikoval lahno, priklonivši se.

„No, hočeš kaj denarja, Ivan?“ je vprašala mati Hrastnikova, ustopivša v sobo ter si brisala roke ob beli predpasnik.

„Ne“, je odgovoril Ivan kratko, „prihranil sem si nekaj.“

„Saj ti tako ne morem nič dati“, je povzela mati očitaje, vzela blagoslovljeno vodo in poskropila Ivana, moleča polglasno k Mariji Devici. „Bodi srečen“, je pristavila na to, „Boga se boj, bodi priden in pošten...“ jok je posilil ženo, glasno je ihtela.

„Pojdimo, da ne zamudimo vlaka“, oglasil se je hlapec v veži.

Voz je drdral po cesti. Odpeljala sta se France Lovec in Ivan; z Ivanom pa je splavala Hrastnikovi materi lepa nada, izginile so sanje, ki jih je sanjala celih osem let.

Vrtnivši se v sobo vrgla se je pred sv. razpelo in molila, glasno molila za sina, ki se je — po njenih mislih — izgubil; „naj ga privede na pravo pot tvoja mati Marija! Usmiljeni Jezus!“ in jok jej je zadušil besedo. Micika in Ivanova sestra Rezika pa sti jo tolažili, a ona je ihtela...

„Prav hvaležen sem ti, da si prišel, jaz bi

bil zopet slišal jok, videl solze...“ spregovoril je Ivan do Lovca.

„Ej, ne bodi tako rahločuten: vse, vse se zboljša sčasoma! Ali imaš česa v torbici? Veš, kake slivovice, pa kaj prigrizka.“

„Da, imam nekaj. — Ali se oglašiva še kaj pri gospodu z Vrha?“

„Ne: na postaji čakajo vsi mene.“

France Lovec je naglasil posebno zadnjo besedo, pa pogledal Ivana po strani, pa pomežikoval.

„Tudi Hermina?“

„Da, vsi.“

Uzolknila sta, hlapec pa je švigal sem ter tja z bičem po zraku, za kar se pa niso veliko zmenili težki konji; privzdigovali so enakomerno kopita, sedaj pa sedaj se je jeden ali drugi izpodtaknil, hlapec pa je potegnil vajeti, in vselej je zaostal zakajeni, male rabljeni voz.

Prišli so na kolodvor.

„Da ustrezem vam, Hermina, in sebi, da bode nekdanj moja... pa mislite kedaj name.“

Stisnila sta si roki, Hermina ga je pogledala ogujeno in oba sta hitela k njemu, k gospodu z Vrha...

Prtljaga je bila že v kupeu, pozvonilo je tretjič.

(Pride še.)

nastavljajo le jezika zmožni uradniki, ki ne bodo sovražni našemu narodu; štajerski volilni red naj se spremeni tako, da bodo Slovenci primerno zastopani v zakonodajnih zastopih!

Govornik je zaključil:

Take so razmere, v katerih se bojuje vejica slovenskega naroda na Štajerskem za svoj narodni obstanek in za svoj kulturni napredek. To je minimum naših tirjatev. Na izpolnitev teh treba je delovati z vso odločnostjo in z vso brezobzirnostjo. Slovencem na Spodnjem Štajerskem se godi kakor človeku, katerega je objel polip z neštevilnimi svojimi požrešnimi rokami ter ga ovija, da ne more ganiti z nobenim udom.

Skrajni čas je, da se začnejo odrezavati te polipove roke. In te roke se obrežejo, ako se izpolnijo težnje zadržane v resolucijah, predloženih slavnemu zboru, katerih soglasni sprejem Vam toplo priporočam. (Pride še.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 23. septembra 1897.

K položaju „Slov. Narodu“ pišejo z Dunaja, da je grof Badeni zgubil zaupanje pri vseh strankah večine. Nobena stranka da ne stavi vere vanj, zlasti pa ne slovenski in hrvaški poslanci.

Do je tega je moralo priti. Menda se ne zagrešimo proti resnici, ako trdimo, da je glavni povod med Slovenci nastalemu nezaupanju do grofa Badenija ravno v njega naravnost neumevne postopanju na Primorskem. To postopanje je bilo v zadnjih časih v takem protislovju s položajem in političnimi dogodki ter s potrebnimi situacije ministerstva samega, da smo kar izgubili vsako smer in podlago za umevanje tega postopanja in smo le strmeli na državniku, ki hkratu: na jedni strani šiva, na drugi para.

Grof Badeni je hotel izvršiti čudež: ohraniti je hotel ovco svoje neodvisnosti od večine in zajedno vendar nasititi volka manjšine. To pa ni šlo, ker ni moglo iti. Mi smo se le čudili optimizmu grofa Badenija, da si je mogel domišljati le za jeden sam hip, da izvrši čudež. Sedaj ni več ovce, volk pa tudi ni sit. Jedino, kar vidimo je: zmešnjava, popolna nejasnost. In ta še danes, ko se je že sešel državni zbor. Niti tega ne vemo še, kdo je določen predsednikom zbornice.

Ne preostaja nam torej drugega, nego da potrpiamo še malce. Dolgo itak ne more trajati ta tema. Beležimo torej jednostavno današnje dunajske vesti.

Včeraj že so imeli posvetovanja skoro vsi klubi. Viharno je bilo posvetovanje Slovencev in Hrvatov. Proti vladi se je pojavljalo splošno ogorčenje. Najbolj ozlovoljeni da so primorski poslanci, ker je grof Badeni tajno paktiral z Italijani. Sklenili da so, da najodločneje odklanjajo vsako sodelovanje z Italijani. Sklenili do so tudi, da se bodo trdno držali sklepov ljubljanskega shoda in programa večine. Nemški obstrukcionisti so sklenili včeraj, da bodo nadaljevali obstrukcijo do skrajnosti.

Danes se ima vršiti volitev predsednika zbornice poslancev, a v tem hipu ne vemo nič pozitivnega, niti o tem, kdo bude predsednik, niti o tem, ali sploh dopusti obstrukcija, da se izvrši ta čin.

Tako stoje stvari danes, v tem trenutku. Pripravljenim nam je biti — na vse in v bližnjih trenutkih tudi na možnost, o kateri je govoril že dr. Šusteršič na vseslovenskem shodu — na opozicijo. Povsod drugje, kjer se dogodki vrše logično in kjer je razmerje normalno med parlamentarizmom in vlado, bila bi sicer izključena taka možnost po vsem, kar smo doživeli v zadnjih časih; ali pri nas skačejo dogodki od jedne neverjetnosti do druge. V nas je možna vsaka neverjetnost.

Po našem menenju imamo Hrvatje in Slovenci precej jasno pot pred seboj in to sta dobro označila „Slovenec“ in „Slovenski Narod“.

„Slovenec“ piše: „Slovenski in istrsko-hrvaški poslanci niso še nikoli tako složno nastopili v državni zbornici, kakor jim je to sedaj mogoče po vseslovenskem shodu, ker jim je združen narod na tako veličasten način poveril svoje zaupanje ter soglasno odobril njih namere, katere so kakor svoj kašipot označili za bližnjo prihodnost. To bode dajalo jugoslovanskim poslancem gotovo neprecenljivo moralno moč, a ob jednem tudi usodno odgovornost.“

Naši poslanci so na vseslovenskem shodu imeli priliko opazovati, da se našemu narodu ne more goditi slabše, nego se mu godi sedaj v javnosti, da torej treba od strani vlade dejanj, kakor je v svojem izredno važnem govoru s toliko odločnostjo povdarjal poslanec dr. Šusteršič, in sicer odločnih dejanj, sicer našim poslancem ni mogoče pod nobenim pogojem nakopavati si na vrat odgovornosti vladne stranke. Naši poslanci poznajo javno mnenje svojih volilcev ter vedo, da ti precej skeptično gledajo v prihodnost, da vsled danih razmer ne pričakujejo v bližnji prihodnosti bistvenega zboljšanja svojega stanja, da torej z odločnimi zahtevami, tudi če se jim od vladne strani ne vstreže, najbolj ugodijo željam svojih volilcev.

Do ut des, to mora biti geslo naših zaupnikov v državnem zboru v praktični politiki. Peto kolo na večini naša zveza ne sme biti nikdar in nikoli. Našim poslancem naj je vedno pred očmi naša raja po slovenskih mejah. Ta raja morajo postati svobodni državljani, uživajoči z drugimi državljani iste pravice, tedaj je mogoče naši zvezi priklopiti se večini, ki bi nastopala kakor vladna stranka, sicer pa na noben način ne.

In „Narod“ piše:

„Stoječi na podlagi programa vseslovenskega shoda in strinjajoči se tudi s taktiko, kakor jo je označil na tem shodu dr. Šusteršič, podpirali bomo slovensko delegacijo v njenih prizadevanjih z vso odločnostjo, dokler bude ista zvesta na rečenem shodu sklenjenemu programu in dokler bo energično in z unemo zastopala naše zahteve. Uvidevamo, da je položaj naše državnozborske delegacije težak, a navdaja nas upanje, da se razvijejo razmere ugodne za nas vse, zlasti pa za zunanja kranjske Slovence, ako bodo poslanci delovali tako, kakor so govorili na vseslovenskem shodu, in doslej ni vzrokov dvomiti, da se to zgodi, ter ne zabredejo zopet v tisti preklaverni oportunitizem, kateri je označeval politiko slovenske delegacije v času, ko jo je vodil grof Hohenwart.“

Ti dve izjavi obeh slovenskih glasil se pokrivate popolnoma. Mi se jima pridružujemo iz polnega prepričanja, uverjeni, da po tej poti pridemo še najprej do veljave, tudi če je tako zapisano v nepreračunljivih sklepih grofa Badenija, da bomo morali še nekoliko časa jesti trdi kruh opozicije. In da nam vseslovenski shod ni prinesel drugega, nego to soglasje v nazorih vsaj o potrebnem postopanju naše delegacije: prinesel nam je toliko, da smemo blagoslovljati dan 14. septembra 1897.

Slovenskim državnim poslancem v potno torbo. S Kranjskega nam pišejo: Na mariborskem novem okrožnem sodišču so izmed imenovanih novih uradnikov vsi Nemci in le 2 Slovenci. V Celji — ista pesem! Na Koroškem rogovili ravnatelj učiteljskega Boltežar Knapitsch, v Gradcu deželni šolski nadzornik Kočever Linhart — oba bi najrajše uničila slovensko učiteljstvo. Na Kranjskem protežira deželni predsednik baron Hein mlade nemške aristokrate, da jim ni treba — nič delati, in pritiska na deželni šolski svet, da bi plesal po njegovih goslih. Za Ljubljano ne stori vlada nič, za nemška „gnezda“ vse in zastoj. Ne treba praviti, kake razmere so v Trstu in v Gorici. Minister Gautsch in Gleispach sta Slovencem dve težki zavornici. Grofu Badeniju in njegovi vladi naj slovenski poslanci pokažejo zobé in zahtevajo, da se ta dva ministra odslovita iz kabineta. Rajši v opozicijo precej, nego molčati k takim razmeram! Poslanci, železo je vroče, zdaj je kujte! Vlada vas potrebuje, kakor slov. davkov in novincev v kasarni! Klis s klinom: kakor ona, tako — Vi! Zapomnite si to!

Madjar o Rusiji. Menenje o „barbarski“ Rusiji, v kateri ni mogoč noben napredek, so že do malega dela spremenili vsi slavofobi, celo madjarski. Madjar dr. Franjo Major piše namreč povodom zdravstvenega kongresa v Moskvi sledeče:

„Popolnega priznanja smo dolžni moskovskemu medicinskemu vseučilišču, katero se prištevava najzurnišim tako glede uredbe, kakor glede umeščenja svojih klinik. Povsodi je tu opaziti sistem; v vsem se kaže premišljeno delovanje, vse je kakor po načrtu, kar se, žal, ne more reči o budimpeštanskem vseučilišču. Petrograjski bakteriološki zavod nima primere; ta zavod vzdržava vojvoda Oldenburški.“

Kdor nepristransko opazuje in ocenjuje red ruskih medicinskih fakultet, mora izraziti samo svoje priznanje na tem, kar vidi ondi.

Poleg stroge natančnosti vedo Rusi markantno označati narodni moment in to jih povzdiguje v naših očeh. — Uredba kongresa je pokazala v vsakem obziru ono iskreno gostoljubnost, s katero se je Rusija potrudila, da zadovolji svoje goste, katerih je došlo na kongres nad 8000. Mesto Moskva ostane vsakomur v najlepšem spominu, ono se visoko dviguje nad druga evropska mesta glede familjarnosti, a tudi pobožnosti; trgovina jej je velika. A bogato je to mesto! Tako bogato, da njene bogastva ni mogoče naštevati v številkah.

Ni treba dolgega razpravljanja o tem, da je Rusiji zagotovljena dolga in srečna bodočnost, o kakoršni ni možno govoriti danes niti približno. Ta država je taka, kakor morje, v katerem se giblje vse, a na svoji površini ostaja vedno jednako. Vsa tovarniška podjetja so izključno narodna. Kar se tiče društvenega življenja, ne verujemo niti za hip, kar se govori o Rusiji, da je ondi zatrta vsaka osebna svoboda. Nasprotno! V Rusiji je več svobode, nego pri nas; le toliko je resnica, da ne uganja ondi nikdo politike, za kogar politika ni.

V Rusiji ni še ustave dosedaj, toda v resnici uživa tam vsakdo večje pravice, nego na Ogerskem, kjer je pravica le na papirju — kar smo videli osobito ob priliki volitev“.

Tako govori Madjar dr. Major in kako govore židovski listi o Rusiji? Kakor jim nareka srd, ker se ne smejo gibati v Rusiji, kakor se „gibljejo“, žal, — pri nas!

Jubilej pesnika-vladarja. Blagor državi, kateri ne treba udeleževati se velikih političnih borb, v kakoršnih so zapletene tako zvane „velevlasti“; kako lahko obračajo take države svojo marljivost na gospodarski in socijalni ter umetniški napredek na svojih mirnih tleh. Še večja sreča za tako državo pak je, ako sedi na njenem prestolu mož s pravim človeškim srcem in duhom, vzvišenim nad vse zemsko in nizko! Z jedno besedo: ako je tak vladar poet v pravem pomenu besede.

Toda tacih je malo. Knez Črnogorski je pesnik in to po božji volji, zato čuti njegov narod blagoslov pesnija svojega vladarja in ga ohrani v svojem spominu v vekov veke v zgodovini Črnogore. A tudi kralj švedski je pesnik po božji volji. Kralj-pesnik Oskar II. švedski in norveški slavi sedaj 25letnico svojega vladanja. In švedska in norveška država je v dobi tega vladanja istotako začutila blagoslov svojega vzvišenega vladarja. Kralj Oskar II. je vzdignil svojo domovino na visoko stopinjo napredka, kakor ga zahteva čas in duh človeštva.

Kralj Oskar II. je zdrobil reakcionarni sistem popolnoma, pred katerim so ječali severni narodi pred njim, on je prinesel tem narodom luč duha, duševne svobode in odprl pot, po kateri je temu narodu hoditi do slave v zgodovini duševno odličnih narodev.

Dasi je Oskar II. po rodu in po krvi German, vendar se dokaj odlikuje v svojem načinu izvajanja vladne moči od marsikaterega mogočnega Germana v manj severnih pokrajinah. In ako vprašamo kralja Oskarja švedskega, da-li so njegovi narodi inferijorno pleme, ker jim tako dolgo ni svetila luč prosvete, ker so vladne oblike držale te narode v okovih nazadnjaštva: kaj nam odgovori ta pesnik na prestolu?

Noben narod na svetu ni inferijoren, ako se mu je vžela inferijornost s pomočjo svobode in prosvete in se mu nudi prilika in sredstvo postati — superijornim!

Kolikor se dostajajo te besede Švedske in Norvegije, pritrde jim gotovo tudi naši avstrijski Pangermani, saj živi tam gori germansko pleme? Vse drugačno, ravno nasprotno jim je stališče nasproti svojim slovanskim sodržavljanom: le-ti so jim in ostanejo inferijorni, manj vredni, tudi če so se popeli na višek kulture!!

Čudna je logika teh Velegermanov, še čudneje pa njih pravicoljubje!

Panama. Afera tistih glasovitih sleparstev, ki so se godile ob gradnji panamskega kanala, ki so dala povod tolikim škandaloznim sodnim razpravam in ki so potegnile v svoj vrtnec toliko odličnih mož — ta afera meče še sedaj svojo sanco

na javno življenje v Franciji, tako, da duhovi ne morejo priti do pomirjenja. Na podlagi aktov o tej aferi so stavili sedaj zopet več prizadetih na porotno klop. Ti so od Artona imenovani nekdanji zastopniki naroda. Naquet, Henri Maret, Antide, Boyer, Laisant, Planteau, Rigaut, Ogillard in Saint-Martin. Vsi so obtoženi zaradi podkupljivosti. Bivši poslanec Camille Richard se je usmrtil nedavno temu.

Različne vesti.

Odbor političnega društva „Edinost“ bo imel v soboto ob 8. uri zvečer redno sejo, na katero so vabljeni vsi gg. odborniki in namestniki.

Vseslovenski shod. Ozirom na članek, v katerem smo označili utis, ki ga je napravil na nas govor g. dra. Šušteršiča na vseslovenskem shodu, opozarja nas odlična oseba, da bi se naša izvajanja utegnila tolmačiti kakor pojav še vedno trajajočega nezaupanja do konservativnih poslancev.

Izjaviti nam je torej, da nam nikakor ni bil namen, da bi hoteli pisati rekriminacije in da bi hoteli vzbujati nezaupanje do katerega-koli poslancev. Ako smo omenjali minolosti, storili smo to le v ta namen, da tem izraziteje naznamo svoje zadovoljstvo s taktiko, kateri mislijo slediti odslej naši poslanci in kakor so nam jo označili na vseslovenskem shodu! To so bile slovesne izjave; takim izjavam moramo verjeti; in zaupati moramo možem, ki so pred stotinami mož, pred cvetom naroda, podali takih izjav!

S kratka torej: ne nezaupanje, ampak zadovoljstvo smo hoteli izraziti na srečnem preobratu v nazorih naših poslancev. Sicer pa opozarjamo na izvajanja naša v današnji vesti „K položaju“.

Po zobeh so dobili! Našim nasprotnikom ni mnogo za eno blamažo več ali manj. Pogoltnejo jo, kakor kraški osel o-št. Seveda, to jedino veselje jim ostaja, da nam provzročajo delo dokazovanja in imajo še upanje, da se konečno vendarle trudimo. Ali ta nada se jim ne izpolni, ker nas nasprotno zopet „divja“ veseli, videti jih pobite in pohabljenega pod težo blamaž. Pred nekaj časa so se ti naši bratci vrgli na tržaškega škofa, prevzisega mons. Šterka, ker je nekako „protežiral“ „panslavista“ Vrbko. Zdaj, ko je Vrbka opran na časten način, zdaj rekapitulirajo po kotih svoje sramote. In še nedavno temu se je zopet „Triestica“ nekako drgnila ob dejstvo, da bi bili slovenskim vernikom v Istri prepovedali lahonski duhovniki moliti svojega Boga v svojem jeziku. In tudi v tej zadevi še čaka tetko — kapitulacija pred Slovenci. Ako bo namreč hotela priznati zdaj utajevano resnico.

So že taki: ne odnehajo naskakovati našo trdnjavo in ako bi si polomili vratove. Da da, najbrže si jih polomite, kajti naša trdnjava je krepkejša, kakor se vam dozdeva in skriva v sebi sile, katerih še vedno ne poznate, ali jih poznati nečete.

Mestni svet tržaški je imel sinoči svojo XXII. letošnjo javno sejo. Začetkom se je prijavil župan Dompieri, da mu je došla Najviša zahvala na čestitkah povodom rojstnega dne cesarjevega. Svetovalec Combi je izjavil svoje zadovoljstvo na zapričetih delih za železnico Trst-Kaufanar. Govornik pa je izrazil željo, da bi se tudi na tržaškem ozemlju zasnovala jedna postaja ali vsaj postajica te železnice. Tega je želeli že z ozirom na razcvit industrije ravno ob meji med tržaškim ozemljem in Istro. V tem zmislu je stavil govornik nujen predlog, ki je bil tudi vsprejet soglasno.

Živahna razprava se je vnela o poročilu odseka za oskrbovanje vode o programu, kateri bi bilo določiti za izdelanja podrobnega načrta za vodovod Bistrica-Reka. Svetovalec Benussi in dr. M. Luzzatto sta govorila proti temu programu. Zlasti je povdarjal ta poslednji, da se predloženi načrt bistveno odmika od temeljnih določil, vsprejetih svojedobno od mestnega sveta, in da stavlja nove pogoje, očitno prikrojene za neko gotovo osebo! Po daljši živahni razpravi se je vendar vsprejel predlog svetovalca Veneziana, da se program vsprejme za podlago podrobni razpravi, ki se je zapričela takoj. Sklepaje se pa je odložilo na tajno sejo.

Na to so izvolili člene komisijama za dopolnilni volitvi v I in III. razredu.

V tajni seji so imenovali inženirja Oskarja Smrekerja iz Mannheima projektantom za

novi vodovod. Municipalni delegaciji se je naložilo, naj sklene dotično pogodbo s tem gospodom.

Za žensko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda v Sežani so darovali: predsednica Josipina Dukič 10 kron, g. udovala Marija Polaj 2 Kr., grški profesor 2 Kr., g. a Šušteršič in g. a Hahman po 1 Kr., g. a Zupan 40 stot., poštar 20 stot. Pri Štolfovih, slavitelji krsta malega Nadoslava (Josipa) z željo, da postane krščenec „pravi slovenski narodnjak“ so darovali 5 kron 40 stot.

Socijalistiška demonstracija. Med sinočno sejo našega mestnega sveta se je zbralo pred mestno palačo kakih tristo delavcev, ki so hoteli prirediti demonstracijo radi tega, ker je magistrat prepovedal nagrobno slavnost pokojnemu umerjenemu Gasparoviču. Vsklikali so: Abbasso il municipio! Prihitelo je nekoliko stražarjev pod vodstvom nadzornikov Göhla in Hussaka, ki so pozvali množico naj se razide. Polagoma so se jeli umikati delavci na borzni trg in potem so šli na trg „Nuova“, kjer ima sedež društvo „Società operaia“, kateremu je predsednik znani Rascovich. I tu so kričali delavci: Abbasso! Tu je že močno narasla množica. Zopet je trebalo opetovanih pozivov od strani stražarjev, da so se delavci razšli. Za sedaj je nastal mir, ali ob 9. uri so se zbrali delavci zopet na lesnem trgu, kjer so menda hoteli demonstrirati pred uredništvom „Piccola“, toda stražarji so preprečili to nakano. Tem povodom jih je prišlo tudi nekaj pod ključ. Sic transit gloria mundi! Minoli so definitivno dnevi, kakoršne je užival progresso povodom letošnjih nepozabnih državnoborskih volitev.

Na javno tombolo v Št. Petru pri Gorici opozarjamo še enkrat naše čitatelje. Tombola se bode vršila prihodnjo nedeljo na korist „Sloge“ in „Alojzijevišča“. Na tomboli bode svirala vojaška godba. Prvi dobitnik znaša 200 kron, drugi pa 400. V slučaju slabega vremena se odloži tombola na dan 10. oktobra. Srečka stane 20 nvc. Srečke prodaja tudi naše uredništvo. Na zrebanju bode navzoč tudi poverjenik oblasti.

Iz Bazovice nam pišejo: Tu delamo velike priprave za zvišeno slovesnost, ki jo bomo praznovali prihodnjo nedeljo. Naš obč. spoštovani in ljubljani župnik in poleg tega najodločnejši narodnjak, bode daroval prihodnjo nedeljo svojo zlato mašo. Slavljenec slušuje pri nas že nad jedno četrtletje. Na polovico svojega pastirovanja je prebil tu med nami, udeležuje se z nami kakor oče in dobrotnik vsega veselja in vse žalosti. Zato pa naše zvesto mu ljudstvo že nestrpnost čaka prihodnje nedelje, da na svečan način skaže svojo ljubezen in udanost do svojega dušnega pastirja.

Predpoludnem bode velika cerkvena slovesnost, popoldne po službi božji pa bo prisrečna zabava „pri lipi“. Na tej zabavi bodo peli domači pevci in pevsko društvo „Adrija“ iz Barkovelj. To društvo priredi izlet v Bazovico navlašč tem povodom.

Iz Opatije nam pišejo: Včeraj dne 21. t. m., ko je glasoviti Dr. Krstič šel preko Voloskega, zahtevali so hrvatski dijaki na usta gosp. abiturijenta Perčića zadoščenja, ker jim je rekel Krstič, da so „fakini“. In ko se je isti po svoji navadi začel upirati, razsajati in pozivati: kdor je junak naj pride k njemu, poslušaj ga je toča jajc, da je izgledal kakor žafran. Revez je bil ves rumen, no na obleki ni bilo veliko škode, ker — ni bila mnogo vredna. Potem je začel po svoji norosti pobirati kamenje in metati okoli sebe, pa zadel je nekega mesarskega vajenca. Revez ni vedel kam naj bi vrgel, ker mu je ravno ta hip prišlo jajce v nos in oko. Dijaki so šli potem v čitalnico in in gosp. doktor se je odpeljal k svoji presrčni „stari“ na Matulje. Bug ve, kaj mu je rekla njegova starša polovica?!

Zajedno vam moram javiti, da se je včeraj zvečer na Reki pripetila velika nesreča. Nesrečni (ker je bil v nesreči že večkrat) parnik „Ika“ se je vračal zvečer z Novega. Na poti v pristanišče je zadel ob angleški parnik na uho v luko tako silno, da se je hipoma pogreznil v morsk globino. Med utopljenec je tudi župnik iz Kostrene. Krivdo na nesreči vračajo na kapitana Forenpocheja iz „Zadra“, dobrega in osvedočenega Hrvata. Odveli so ga takoj v ječo. Marica.

O nesreči, ki se je dogodila na Reki s parnikom „Ika“, čitamo v listih: Angleški parnik „Syria“ je zadel „Iko“ ob strani blizo stroja tako

silno, da jo je kar strl. Misliti si moremo, kakova je bila ta sila in kakov strah potnikov. Še sedaj ni jasno, kako je prišlo do te nesreče, niti se ne ve natančno število utopljenih. Kapitan finančnega parnika, ki je videl grozni prizor, pravi, da je bilo morje po katastrofi kakor posejano z človeškimi glavami. H kratu ni bilo več teh glav. Po njegovem menenju se jih je potopilo najmanj 40. Finančna ladija je rešila 13 oseb, neka druga barka pa 5. Kapitana „Ike“ so zaprli. Na njega zaslišanju je bilo navzočih več dostojanstvenikov, med istimi tudi župan reški.

Nesreče. O nesreči na Reki govorimo na drugem mestu. Nadalje je imel nekaj nezgode parnik „Stefanija“ prejinolo noč v Kotoru, kjer je zadel ob kleč Asinelo. Ladijo je osvobodil Lloydov parnik „Sultan“ in je ista nadaljevala svojo pot v Mali Lošinj. — Iz Hamburga se poročajo o nesrečah na morju: v Óuxhavnu se je potopila jedna trpedovka in utonilo je osem mož itd. itd. Tako prinaša vsaki dan novih poročil o nesrečah na morju in o nesrečah na železnici. Ako bi se iskalo po „uzrokih“ tem nezgodam, ne ve se, da-li bi prišli do pravega zaključka. Vendar je učenjakov in med temi je tudi sloveči Falb, ki izvajajo iz pogostih nesreč na morju naše zemlje in na železnicah ter enakih nezgod, posledico, da se je nekaj spremenilo na zvezdišču.

Upliv planetarnih sprememb na zemsko življenje zamore marsikaj spremeniti v upravi človeškega prometa. Ta upliv je naravnost usodepoln za človeški duh in nesreče na morju in železnici in jednake nezgode, v kolikor pri istih deluje človeško nadzorstvo, so potemtakem pripisati momentanni abnormalnosti človeškega možganskega delovanja.

Iz tega bi bilo sklepati, da poleg potresov in drugih elementarnih nesreč tudi v drugem pogledu ni nekaj v redu na naši zemlji. Ali bi se bilo čuditi, da pod takimi „planetarnimi uplivi“ trpi celó — politika?

Novi topovi v avstrijski vojski. Na vojnem vezbališču pri Totisu so imele vse baterije četrtega in petega topniškega oddelka nove topove.

Zistem novih topov sestoji v sledečem: kadar se novi top užge in izstrelji, ne skoči isti tako daleč nazaj, kakor je to pri starih topovih, marve: gane se le nekoliko in ga je z lahko spraviti na svoje mesto.

Ta novost je silne važnosti zaradi tega, ker se v vojni ne bode mudilo toliko časa s premikanjem topov in se bode zamoglo hitreje streljati. Kajti v bodoči krvavi evropski vojni bodo države morale gledati na to, da nasprotnik čim prej uniči svojega nasprotnika.

Drž. posl. Šajer — pomiloščen. Gališki poslanec Šajer je bil obsojen na 8 mesecev zapora radi razžaljenja Njegovega Veličanstva. Sed j pa je cesar pomilostil rečenega poslanca in odpadejo tudi vsi pravni nasledki obsodbe. Šajer se je menda udeležil današnje prve seje zbornice poslancev. Vendar pa je še rešiti vprašanje, da-li je Šajer še poslanec ali ne. Nekateri poljski parlamentarci so namreč menenja, da je rečeni poslanec zgubil mandat kakor hitro je bil obsojen. Drugi so zopet nasprotnega menenja.

Predvčerajnji potres je bil silno hud posebno v italijanskima mestoma Sinigaglia in Jesi. V prvem mestu se je porušil zvonik, v poslednjem pa več hiš.

Lopovstvo na vrhuncu. Vse evropsko časopisje se bavi sedaj se sleparstvom, ki je neka posebnost po svoji drznosti. V Aachnu na Nemškem se je utihotapil v neko poštno rodbino lopov, ki se je izdajal za avstrijskega nadvojvoda Frana Ferdinanda, ki pa hoče živeti pod skromnim imenom dra. Arenda. Približeval se je hčeri hiše Mariji Husman, hlinil jej ljubezen in — zakon. Neverojetno je sicer, ali vendar resnično, da je dekle in vsa družina verjela, da je „dr. Arend“ res nadvojvoda. Vsi srečni so bili, da navadna meščanska hči pride do take visoke časti. Še dne 8. t. m. je mlada dama praznovala svoj god v hiši svojega brata, odličnega duhovnika. I tega je znal prevartiti lopov. Naslednjega dne pa je „Marička“ izginila — z „ženinom“ in je vzela s seboj tudi nekaj tisoč k'o v. Saj so bili prav isti na srcu drznemu sleparju.

Vsi pametni ljudje sodijo, da je ta „doktor Arend“ le kak mednarodni lopov ali pa trgovec z

